

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

Natuurtoets BP nieuwe groepsaccommodatie De Langenberg Enterveenweg 10 Rijssen

Opdrachtgever	Danielwerkt. Smallepad 10 7416 BK DEVENTER
Contactpersoon	Daniel Kellner Tel. 06 45 20 20 82

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiernummer	2013082
	Versie	Nov.2013-v1
	Behandeld door	Lex Groenewold
	Datum	5 november 2013

Inhoudsopgave:

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving situatie	3
2.1	Omschrijving gebied	3
2.2	Relevante wetgeving	3
3	Aanpak Natuurtoets	4
4	Gewenste ontwikkeling	4
4.1	Te onderzoeken activiteiten	4
4.2	Bronnenonderzoek	5
4.3	Locatiebezoeken	5
5	Effecten plan/activiteiten op Flora en Fauna	6
5.1	Vaatplanten	6
5.2	Amfibieën	6
5.3	Reptielen	6
5.4	Vlinders en Libellen	7
5.5	Zoogdieren	7
5.5.1	Vleermuizen	7
5.6	Vogels	8
6	Gebiedsbescherming	9
6.1	Natuurbeschermingswet 1998	9
6.2	Natura 2000	9
6.3	Ecologische hoofdstructuur	10
7	Conclusies en aanbevelingen	11
7.1	Algemeen	11
7.2	Flora- en Faunawet	11
7.3	Natuurbeschermingswet	11
7.4	EHS	11
7.5	Voorbehoud en zorgplicht	11
7.6	Ecologische kansen	12
8	Aanbevelingen	13
9	Literatuur:	14
	Bijlagen:	14

Bijlagen:

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Samenvatting natuurwetgeving

1 Aanleiding en doel

Kampeerboerderij De Langenberg is gelegen aan de Enterveenweg 10 in het buitengebied van Rijssen, gemeente Rijssen-Holten. Het bedrijf biedt groepsaccommodaties aan voor bijv. scholen, verenigingen, families en vriendengroepen. Er zijn drie accommodaties aanwezig: De Boerderij (94 personen), Het Kamphuis (48 personen) en De Bosrand (32 personen).

Het Kamphuis voldoet niet helemaal meer aan de eisen van deze tijd. Daarom is het voornemen een nieuwe accommodatie te bouwen op het huidige weiland ten noordwesten van de Enterveenweg. Het Kamphuis blijft wel gehandhaafd maar dan als recreatieruimte. Het maximum aantal gasten neemt dus niet toe.

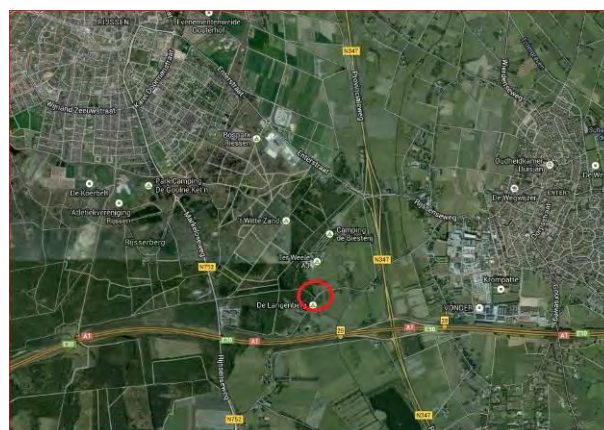
De gemeente heeft aangegeven in principe te willen meewerken aan het plan. Daarvoor is dan wel onder meer een natuurtoets nodig. Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd een quick-scan uit te voeren.

2 Beschrijving situatie

2.1 Omschrijving gebied

Het plangebied ligt ten zuidoosten van Rijssen en ten westen van Enter in het buitengebied van de gemeente Rijssen-Holten. De snelweg A1 ligt op ca. 300m ten zuiden van het bedrijf.

De ligging van het plangebied is hiernaast weergegeven en in de figuren in Bijlage 1.

Het terrein betreft een voormalige boerderij met omliggende weilanden aan beide zijden van de Enterveenweg.

2.2 Relevante wetgeving

In verband met de Flora- en Faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet strijdig zijn met aanwezige beschermde plant- en diersoorten of een beschermde leefomgeving. In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de beoogde plannen en vindt toetsing plaats.

Als beschermde soorten aanwezig zijn is er mogelijk een ontheffing nodig op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet (3^e, 5^e en 6^e lid, onderdeel c). Voor ruimtelijke ingrepen zijn de soorten ingedeeld in drie categorieën van bescherming (zgn. Tabel 1, 2 en 3 soorten). Als er alleen soorten leven zoals aangegeven in Tabel 1 (algemene soorten) is er geen ontheffing nodig. Als er soorten leven zoals vermeld in Tabel 3 (zwaar beschermd) of Tabel 2 (overige soorten) is mogelijk een ontheffing vereist. In ieder geval is dan nader onderzoek noodzakelijk en meestal ook het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen.

Als door het treffen van maatregelen tijdens de werkzaamheden en na de realisatie van het project, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden

overtreden én de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen komt niet in het geding, is er geen ontheffing nodig. In sommige gevallen is het raadzaam vooraf advies in te winnen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I.

Als het plan invloed heeft op Natura 2000 gebied moet dit inzichtelijk worden gemaakt en is mogelijk een vergunning noodzakelijk.

Een samenvatting van de natuurwetgeving is weergegeven in Bijlage 3.

3 Aanpak Natuurtoets

Voorliggende quickscan is gebaseerd op een locatiebezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens en bekende ecologische principes. Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot het beoogde plan / de beoogde activiteiten in de onderzoekslocatie, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (Flora- en Faunawet - hoofdstuk 5);
- Ten tweede is in kaart gebracht of gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (Natuurbeschermingswet en EHS - hoofdstuk 6).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de activiteiten/het plan op beschermde soorten. Ook wordt eventueel vermeld welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen.

4 Gewenste ontwikkeling

Het plan is om een nieuwe groepsaccommodatie te realiseren aan de overzijde van de Enterveenweg in het huidige weiland. Het wordt een gebouw voor 40-48 personen vergelijkbaar met de huidige voorziening (Het Kamphuis). Het nieuwe gebouw zal worden ingepast in groen met bosjes, struiken en hagen.

Naast modernisering heeft nieuwbouw aan die zijde van de weg het voordeel dat minder vaak de weg behoeft te worden overgestoken.

4.1 Te onderzoeken activiteiten

Het plan valt onder de noemer van ruimtelijk belang en ontwikkeling (ex. art. 75 FF-wet). De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de diverse uit te voeren activiteiten. Uitgangspunten hiervoor zijn:

- het bouwrijp maken van het terrein
- het aanleggen van verharding
- het realiseren en gebruiken van de nieuwe accommodatie

4.2 Bronnenonderzoek

Het plangebied ligt in het noorden van kilometerhok x:234/y:478. Een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten geeft het Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Van de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF), is een uitdraai opgevraagd van gevalideerde waarnemingen in en rond het plangebied. De lijst omvat een vrij groot aantal soorten, zoals o.a. Levendbarende hagedis, Kamsalamander, Gevlekte orchis, Jeneverbes, Eekhoorn, Boomvalk, Havik en Steenuil.

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van in de regio voorkomende beschermde soorten is daarnaast gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke en betrouwbare bronnen, waaronder verspreidingsatlassen, recente artikelen en internetsites (zie literatuurlijst).

4.3 Locatiebezoeken

Tijdens een locatiebezoek op 30 oktober 2013 is het gebied en de directe omgeving opgenomen. Een quick-scan kan overigens slechts uitsluitsel geven over de aanwezigheid van soorten op dat moment. Een veldinventarisatie omvat verscheidene opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. Daarom is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van het terrein en de omgeving voor mogelijk hier voorkomende soorten.

Russula

diverse soorten op hout

Inktzwam

Paddenstoelen zijn schimmels en erg belangrijk voor het ecosysteem. Maar deze groep valt als zodanig niet onder de Flora- en Faunawet en is niet bij wet beschermd. De resultaten van de andere soortgroepen zijn weergegeven in het volgende hoofdstuk.

5 Effecten plan/activiteiten op Flora en Fauna

Dit hoofdstuk geeft per soortgroep aan of er beschermde soorten voorkomen in of om het plangebied.

5.1 Vaatplanten

Het plangebied zelf bestaat uit bemest grasland. De randen van het weiland bestaan uit bomen en struiken (o.a. Zomereik, Beuk, Berk). Aan de zuidwestzijde van het terrein ligt een bosperceel behorend bij de accommodatie. Het terrein grenst aan Landgoed De Biesterije waarin het hieronder aangegeven jeneverbessenbosje is gelegen (afgesloten voor publiek).

De andere soorten planten welke in de lijst van de NDFF worden genoemd liggen verder van het terrein vandaan.

Geplande locatie groepsaccommodatie

Jeneverbessenbosje

In het plangebied en de directe omgeving zijn verder geen beschermde en bedreigde soorten aangetroffen en op basis van de huidige terreinkenmerken ook niet direct in de onderzoekslocatie zelf te verwachten. Het maximum aantal gasten wijzigt ook niet waardoor realisatie van het plan geen negatieve effecten heeft op soorten.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch een vrijstelling van verbodsartikel 8 van de Flora- en faunawet voor laag beschermde soorten. Het aanvragen van een ontheffing is voor de flora niet nodig.

5.2 Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. Gezien de afwezigheid van geschikt voortplantingswater in de directe omgeving zijn deze soorten, behoudens een enkele doortrekker, ook niet te verwachten. De voorgenomen ingreep zal hierop geen effect hebben, noch op aantasting van het leefgebied. Een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet hoeft voor amfibieën niet te worden aangevraagd.

5.3 Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop zijn deze soorten ook niet in het plangebied zelf te verwachten. De randen van het weiland en het bosgebied zijn mogelijk leefgebied van de Hazelworm. Andere reptielsoorten (bijv. de Levendbarende hagedis) kunnen voorkomen voor op de heideterreinen in de wijdere omgeving.

Er vindt met realisatie van het plan geen inperking plaats van het potentiële oppervlak leefgebied. Het maximum aantal gasten neemt niet toe. Er worden dan ook geen negatieve effecten op soorten verwacht

Een ontheffing op basis van artikel 75 van de Flora- en Faunawet wordt voor reptielen niet noodzakelijk geacht.

5.4 Vlinders en Libellen

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vlinders of Libellen aangetroffen. Het biotoop geeft verder geen aanleiding te veronderstellen dat beschermde soorten in het plangebied zullen voorkomen. Daarbij zal realisatie van het plan niet leiden tot wezenlijke wijzigingen van het gebied m.b.t. voorkomende vlinder- of libellensoorten

Gezien het ontbreken van oppervlaktewater in of in de nabije omgeving van het plangebied zijn geen beschermde soorten libellen te verwachten. Mogelijk is het gebied in gebruik als foerageergebied voor een aantal soorten. Dit wijzigt niet door realisatie van het plan.

Een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet hoeft voor vlinders en libellen niet te worden aangevraagd.

5.5 Zoogdieren

Uit de gegevens van het natuurloket en de NDFF blijken diverse gevalideerde waarnemingen van zoogdieren aanwezig, rond het plangebied. Het betreft o.a. de Eekhoorn. Hoewel tijdens het bezoek niet aangetroffen is het waarschijnlijk dat de omgeving van het plangebied onderdeel is van het leefgebied van de Eekhoorn (Tabel 2 FF-wet). Bewoonde nesten van eekhoorns zijn beschermd, maar niet in het plangebied aangetroffen of te verwachten (grasland). Omdat ook het aantal gasten niet toe neemt zijn effecten van het plan op de populatie niet te verwachten.

Er zijn waarnemingen bekend van o.a. Steenmarter, Boomarter, Waterspitsmuis en Das in de ruimere omgeving. Recente waarnemingen zijn niet bekend vanuit het plangebied zelf. Steen- en Boomarters zijn mobiele soorten welke holtes gebruikt in grotere oude bomen. Geschikte bomen zijn niet in het plangebied aanwezig. Het is mogelijk dat Dassen, Boom- en Steenmarters het gebied incidenteel doorkruisen. Dit wijzigt niet door realisatie van het plan. Voor deze soorten wordt geen effect verwacht door realisatie van het plan. Voor de Waterspitsmuis (Tabel III) is het plangebied ongeschikt.

Andere (mogelijk) voorkomende zoogdieren zijn Vos, Konijn, Ree, Mol en Egel.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren kunnen gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en Faunawet geldt.

Gezien de kwaliteit, de ligging en het huidige gebruik van het gebied en zorgvuldige aandacht bij de uitvoering (zie advies) wordt een ontheffing voor soorten als Eekhoorn, Boom- of Steenmarter en Das niet nodig geacht.

5.5.1 Vleermuizen

Volgens de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens et al, 1997) en de uitdraai van de NDFF komen in de ruimere omgeving van het plangebied diverse soorten vleermuizen voor. Dat zijn o.a. Gewone grootoorvleermuis, Baardvleermuis, Franjestaart, Gewone en Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Deze soortgroep valt onder Tabel 3 (zwaar beschermde soorten) van Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De

Flora- en faunawet beschermt zowel de zomer- als winterkolonies tegen verstoring en vernietiging. Ook belangrijke foerageerroutes zijn beschermd.

Het plangebied bevat in de bestaande situatie geen verblijfplaatsen of voor vleermuizen geschikte bomen. Door realisatie van het plan kunnen wellicht nieuwe verblijfplaatsen ontstaan, voor bijv. de Gewone dwergvleermuis of de Laatvlieger.

Het plangebied is mogelijk wel in gebruik als foerageergebied voor een aantal soorten. Vleermuizen maken vaak gebruik van vaste vliegroutes tussen de verblijfplaatsen en de foerageergebieden. Hierbij maken ze meestal gebruik van lijnvormige landschapselementen, zoals watergangen, bomenrijen bosranden, om zich te oriënteren. Er is daarbij een voorkeur voor routes langs donkere elementen. Dit wijzigt in principe niet t.o.v. de bestaande situatie. Bij het eventueel realiseren van buitenverlichting verdient het aanbeveling de bosrand niet te verlichten. Het plan zal daarmee geen effecten hebben op foeragerende vleermuizen.

Er vindt geen aantasting plaats van verblijfplaatsen, (potentieel) onmisbare vliegroutes en foerageergebied. Er is als gevolg van de beoogde ingrepen vooralsnog geen schade te verwachten op vleermuizen.

Het aanvragen van een ontheffing op basis van de Flora- en Faunawet is voor zoogdieren niet nodig.

5.6 Vogels

Er is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek, de terreingesteldheid, waarnemingen uit de directe omgeving, bekende verspreidingsgegevens en ervaring is een inschatting gemaakt over mogelijk aanwezige soorten in het gebied.

Buizerd

Tijdens het bezoek zijn de volgende vogels in of rond het gebied gehoord en/of gezien: Buizerd, Grote bonte specht, Winterkoning, Koolmees, Ekster, Zwarte kraai en Roodborst. In de omgeving zijn waarnemingen bekend van o.a. Buizerd, Boomvalk, Havik, Wespandief en Steenuil. De nesten hiervan zijn jaarrond beschermd. Tijdens het locatiebezoek zijn geen nesten van roofvogels aangetroffen.

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien is dat verboden (art. 11 FF). Er wordt geen ontheffing verleend voor het verstoren van (broed)vogels.

Indien voor of na het broedseizoen bomen, struweel en vegetatie worden verwijderd, blijven effecten tijdens het broedseizoen naar verwachting beperkt. In de directe omgeving zijn er overigens voldoende alternatieven voor zowel nestelen als om voedsel te zoeken.

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen moeten altijd worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Is dat niet mogelijk dan dient

aantoonbaar te zijn onderzocht (deskundige) dat door de werkzaamheden geen verstoring van broedvogels plaats vindt.

6 Gebiedsbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft in algemene zin de te verwachten effecten van realisatie van het bestemmingsplan op beschermde gebieden en doelsoorten.

6.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouding van bijzondere gebieden in Nederland. De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten.

Ook voor projecten of handelingen die buiten Natura-2000 gebied plaatsvinden, maar waarvan wel negatieve gevolgen zijn te verwachten in het gebied, zal een beoordeling moet plaatsvinden (externe werking). Hieruit moet blijken of er significant negatieve effecten zijn van de activiteit op de beschermde natuurwaarden. Hierbij valt de te denken aan bijv. ammoniakemissie van landbouwbedrijven of de immissie van verkeer.

6.2 Natura 2000

Natura 2000 omvat een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Alle Europese lidstaten dragen hieraan bij. Natura 2000 is gericht op het behoud van natuurgebieden en de ontwikkeling daarvan. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen hiervoor de onderliggende basis. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

De figuur hieronder (Synbios, oktober 2013) geeft de in de lichtgele kleur de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000 gebied Borkeld (1.100m) en Sallandse Heuvelrug (7.600m).

Afstand plangebied tot Natura 2000 gebieden Borkeld en Sallandse Heuvelrug

Gezien deze afstand en het feit dat het maximum aantal gasten niet toeneemt zijn negatieve effecten van het plan op kwalificerende soorten of habitats uit te sluiten. Externe werking is daarmee ook uit te sluiten. Er is geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig.

6.3 Ecologische hoofdstructuur

Naast toetsing op Natura2000 gebied vindt separaat een toetsing plaats op de Ecologische hoofdstructuur (EHS). De EHS is een samenhangend netwerk van natuur- en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. Doel van de EHS is het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit).

In deze situatie ligt het plangebied in de directe nabijheid van de EHS. Voor de EHS is het provinciaal beleid gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. In de afweging worden ook andere belangen betrokken, zoals versterking van de landbouw en de regionale economie. Hierbij ligt de focus in de periode tot en met 2018 op de volgende speerpunten:

- natuur en biodiversiteit;
- veerkrachtig watersysteem;
- economie;
- landschap, cultuurhistorie en beleefbaarheid;
- versterking synergie economie en ecologie.

Voor de EHS geldt het zogenaamde 'Nee, tenzij' –regime, wat betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijk kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten.

Het plangebied zelf ligt buiten de begrenzing van de EHS. Er treedt hiermee dus geen verlies aan areaal op. Een deel van de activiteiten zal wel verstoring kunnen veroorzaken in de EHS door de aard van de activiteiten (geluid, licht). Dat is echter in de huidige situatie ook al het geval. Omdat het maximum aantal gasten niet toeneemt zal realisatie per saldo geen extra negatieve effecten geven.

Op basis van invulling van de zorgplicht wordt aanbevolen onnodige lichtemissie richting bos en EHS te voorkomen. Bijvoorbeeld door buitenverlichting alleen richting de Enterveenweg te laten afstralen.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Algemeen

Verschillende soorten planten, dieren worden beschermd in de Flora- en faunawet. De Natuurbeschermingswet 1998 beoogt vooral gevoelige gebieden te beschermen. Ten behoeve hiervan zijn, op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, speciale beschermingsgebieden aangewezen. Een ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als duidelijk is dat geen van de beschermde dieren wordt verontrust, dat de nesten, hollen of andere verblijfsplaatsen niet worden vernield, beschadigd of verstoord en dat planten niet worden verwijderd van hun groeiplaats. Ook mogen door een ruimtelijke ontwikkeling geen significant negatieve effecten plaatsvinden op beschermde gebieden.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur heeft in opdracht van Danielwerkt. namens Kampeerboerderij De Langenberg een natuurtoets/quick-scan uitgevoerd voor de voorgenomen nieuwbouw van een groepsaccommodatie te vervanging van het bestaande Kamp-huis. De nieuwbouw is gepland aan de noordwestzijde van de Enterveenweg. Het maximum aantal gasten neemt niet toe.

7.2 Flora- en Faunawet

Voor aanvang van de werkzaamheden is het niet noodzakelijk om een ontheffing op basis van art. 75 van de Flora- en Faunawet aan te vragen voor de algemene soorten en de strikt beschermde soorten.

Er zijn geen beschermde soorten gevonden of te verwachten, behoudens mogelijk broedende vogels langs de randen van het weiland in het broedseizoen. Deze mogen tijdens de werkzaamheden niet worden verstoord.

Er vindt door realisatie van het plan geen overtreding plaats van de verbodsbepalingen van art. 10 en 11 Flora- en Faunawet.

7.3 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt op 1.100m van het dichtstbijzijnde Natura 2000 Borkeld. Vanwege de afstand en het feit dat realisatie van het plan niet leidt tot een groter aantal gasten is een negatief effect van het plan uit te sluiten. Het aanvragen van een Nb-wet vergunning is niet nodig.

7.4 EHS

Het plan ligt wel op korte afstand van de EHS. Kijkend naar de voor de EHS door de provincie geformuleerde criteria is te concluderen dat geen significante effecten zijn te verwachten voor behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied

7.5 Voorbehoud en zorgplicht

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek. Om de risico's op verstoring van beschermde soorten op het werkterrein te minimaliseren, wordt aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden het terrein te controleren op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de onthefingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet).

Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkómen van verontrusting of verstoring in de kwetsbare perioden zoals de broed-/voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een plangebied in die periode bouwrijp wordt gemaakt, geeft realisatie gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar meestal geen problemen. Vaak is het voldoende rekening te houden met de broedtijd (15 maart-15 juli).

Als bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten.

Beschermde soorten

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

Ook binnen de zorgplicht valt het zodanig inrichten van het plan dan onnodige lichtemissies richting EHS zoveel mogelijk worden voorkomen.

7.6 Ecologische kansen

Het plan biedt ook kansen om met eenvoudige en goedkope aanpassingen geschikte plaatsen te creëren voor verschillende soortgroepen. Dat komt ook ten goede aan de duurzame en groene uitstraling die met het plan wordt beoogd. Zo valt bijv. te denken aan het aanbrengen van een nestvoorziening voor vogels, vleermuizenkasten of spouwmuurvoorzieningen. Bij realisatie van heggen en afschermdende groenvoorzieningen valt te denken aan bes- of nootdragende soorten (bijv. Hazelaar, Lijsterbes en Sleedoorn). Ook is het gebied potentieel geschikt voor de Steenuil. Het plaatsen van een nestvoorziening kan deze soort eenvoudig helpen (zie ook <http://www.steenuil.nl/bescherming/maatregelen>).

8 Aanbevelingen

- Bij de verwijdering van opslag en bomen mogen eventuele vroege of late legsels niet worden verstoord. De beste tijd hiervoor is dan tussen september en maart.
- Bij uitvoering van dergelijke werkzaamheden altijd invulling geven aan de 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en Faunawet), wat inhoudt dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Het gebied daartoe voorafgaand aan de start controleren op nesten van beschermde soorten (bijv. vogels).
- Het verdient aanbeveling bij de werkzaamheden een door de minister goedgekeurde gedragscode te volgen.
- Door het uitvoeren van bovenbedoelde maatregelen, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.
- Er zijn geen negatieve gevolgen te verwachten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000 gebied Veluwe of de EHS op beschermde habitats en soorten.
- Als invulling van de zorgplicht wordt aanbevolen maatregelen te treffen om emissie van licht richting EHS te voorkomen door de eventuele buitenverlichting te laten uitstralen richting Enterveenweg.
- Aanbevolen wordt bij de inrichting naast duurzaamheid en een groene uitstraling ook te zoeken naar mogelijkheden om diverse soortgroepen te ondersteunen. Te denken valt bijv. aan het aanbrengen van bijv. nestkasten, voorzieningen voor vleermuizen of een nestvoorziening voor de Steenuil. Bij het aanplanten van hagen of afschermende beplanting bij voorkeur ook bes- of nootdragende soorten gebruiken.

9 Literatuur:

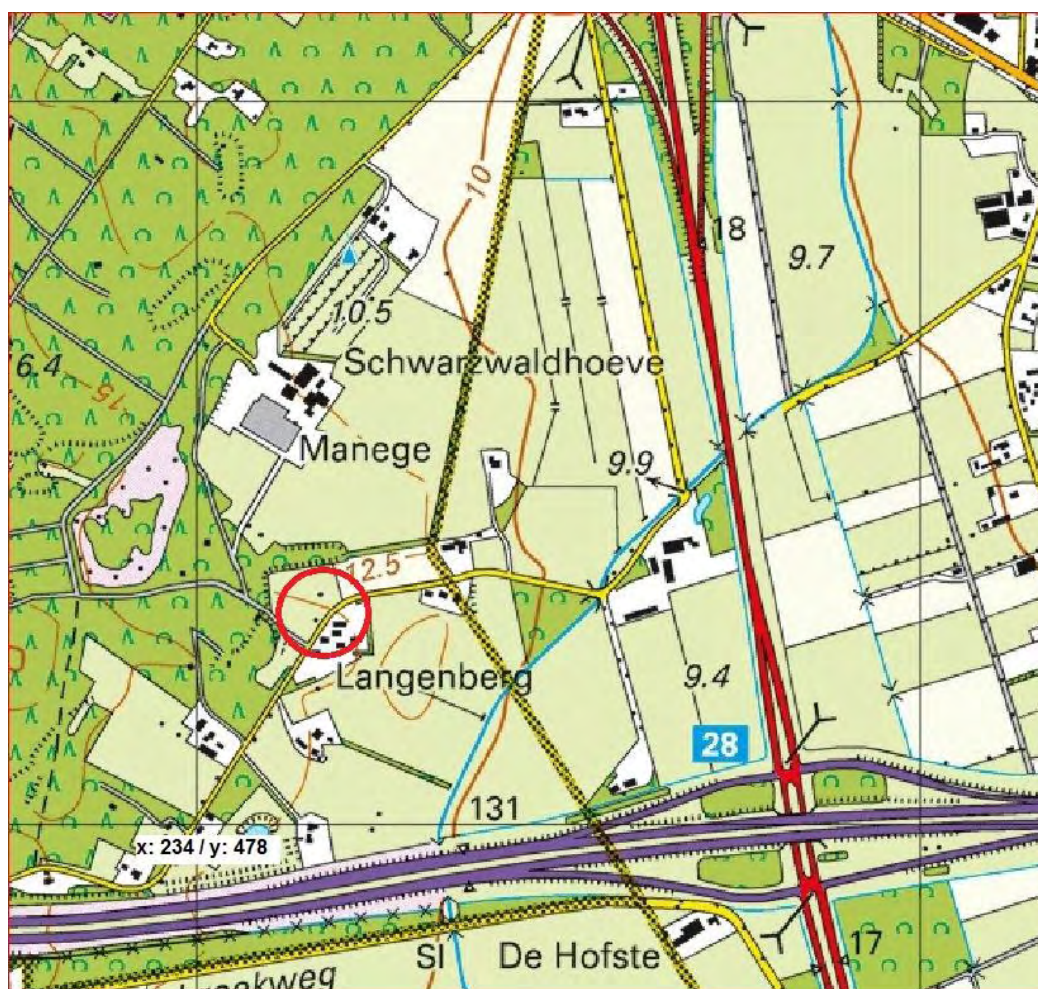
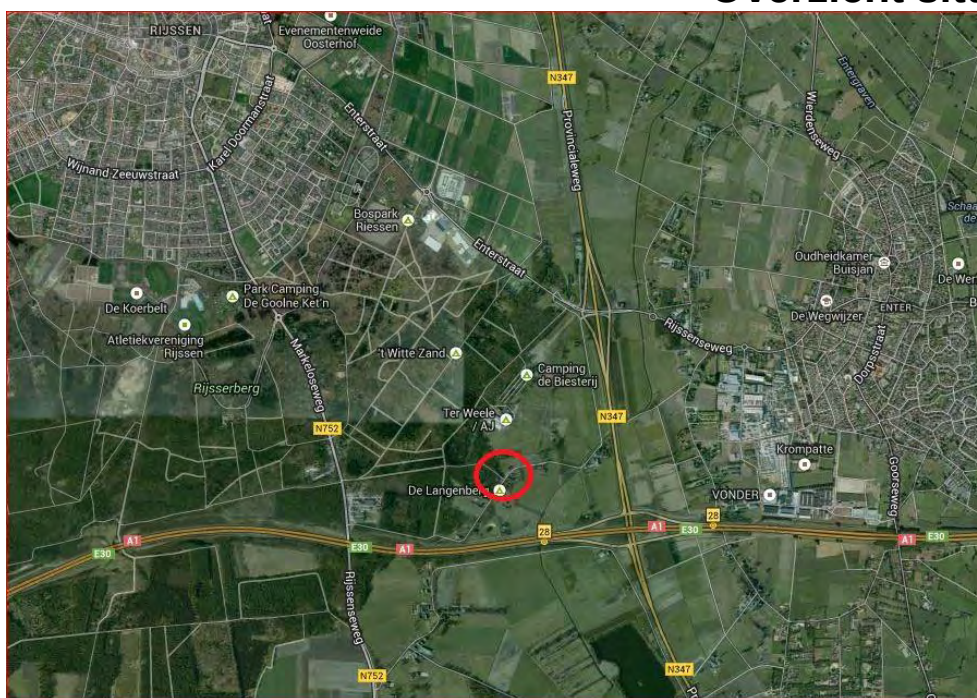
- Alterra 2006, Een prototype Natuureffectenboekhouding NEB, rapp.1276
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- Grote Beverborg, D. et al, 2009, Natura 2000 Beheerplan Veluwe (werkversie), Provincie Gelderland
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrichtlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- LNV, 2005a. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2005b. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2006a. Doelendocument Natuurbeschermingswet.
- LNV, 2006b. Gebiedendocument Natuurbeschermingswet
- Provincie Overijssel e.a. mei 2013: Akkoord: Samen werkt beter, Ruimte geven aan de versterking van de economie en de ecologie in Overijssel
- Regiebureau Natura2000, Naslagwerk Natura 2000
- Sierdsema, H., J. van Diermen, B. Aarts, L. van den Bremer en A. van Kleunen. 2008. Factsheets van broedvogels in de Natura 2000-gebieden van Gelderland. SOVON onderzoeksrapport 2008/14. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Van Manen e.a., Ecologie van de Wespandief, *Pernis apivorus*, op de Veluwe in 2008-2010, Prov. Gelderland
- www.gegevensautoriteitnatuur.nl
- <http://geodata2.prv.gelderland.nl/>
- www.infomil.nl
- <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
- www.natura2000.nl
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.soortenregister.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>
- <http://www.vleermuis.net>
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- www.wetten.nl

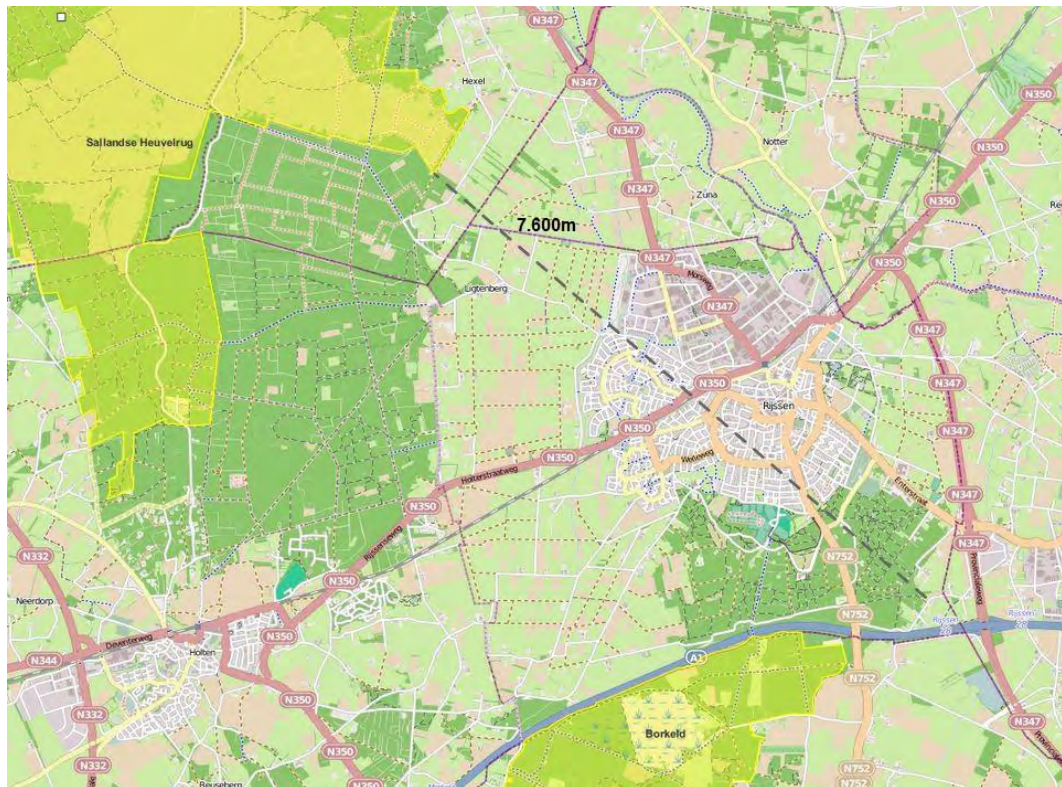
Bijlagen:

1. Overzicht situatie
2. Foto's plangebied
3. Samenvatting natuurwetgeving

Bijlage 1 Overzicht situatie

Ligging plangebied t.o.v. Natura2000

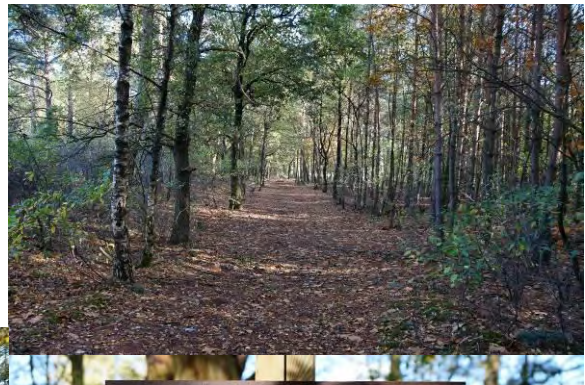
Ligging plangebied t.o.v. de EHS

Bijlage 2

Foto's plangebied

Welkom op de Blesterij

Dit landgoed bestaat uit bos en heide. Het is gewijd op grond die in de 19de eeuw is uitgegeven ten bate van de lokale bevolking. Tot de impact bleef de natuur het landschap hier hoofdzakelijk heide als gevolg van eeuwenlange intensieve begrazing door schape.

Het landgoed is eind 19de eeuw aangelegd door Jan-Harmen ter Horst, eigenaar en directeur van landbouw-ter Horst & Co. Het houden dierlijke dat hij zijn vrouw schenkt voor hun 12de-jaars huwelijksdag in de buurt bij zijn nazaten.

Het bos biedt onderdak aan reeën, vossen, hazen, konijnen, eekhoorns en allerlei vogels, waaronder de in Nederland zeldzame groene eekhoorn. In gras, struiken en bomen komen later voor, die de ziele van Lyne op u en uw hond kunnen overtuigen.

Onze paden zijn opgesteld voor wandelaars en aangelegde honden. Paarden zijn niet toegestaan, omdat hun hoefden de harde bodem breken, waardoor modderpoelen en het zand ontstaan. Wij denken voorlopig bij voortbest voor hun begrip.

Sinds 1980 wordt hier ecologisch bosbeheer toegepast: er wordt alleen nog snoeiwerk gedaan, er vindt natuurlijke verjonging plaats en dood hout wordt niet verwijderd. Het bos heeft hiervoor het RSC-Huisman. Door het bos van het landgoed naar u enig risico op schade door vallend hout.

www.deblesterij.nl

Bijlage 3

Samenvatting Natuurwetgeving

Samenvatting Natuurwetgeving

Inleiding

In deze bijlage geeft een korte samenvatting van de natuurwetgeving in relatie tot bestemmingsplannen en vergunningen. De bescherming van natuur in Nederland is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet, de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998. Daarnaast wordt kort ingegaan op de Rode lijsten en de Ecologische Hoofdstructuur.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) is bedoeld om wilde planten- en diersoorten te beschermen. In Nederland gaat het om ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Om activiteiten uit te voeren zoals bijv. de bouw van woningen, sloop van gebouwen, aanleg van een fietspad of een bestemmingsplanwijziging moet een toetsing plaatsvinden op de gevolgen voor de Flora en Fauna. Het is mogelijk dat er eerst een ontheffing of vrijstelling nodig is voordat de activiteit kan worden uitgevoerd. Hieraan kunnen voorwaarden worden verbonden voor mitigatie (verzachting) of compensatie.

Het bevoegd gezag op basis van de Wet is afhankelijk van het onderwerp en is of de Minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (Min. EL&I) of het college van Gedeputeerde Staten (GS). Verder is veel uitgewerkt in Algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) en Ministeriële regelingen. Verder hebben de meeste provincies een verordening, waarin beschermingsmaatregelen zijn geregeld.

De bescherming wordt geregeld door de zorgplicht incl. aan te wijzen soorten (art. 2-6) en een aantal verboden (art. 8-13) gericht op het met rust laten van wilde planten en dieren. Daarnaast is er een aantal verboden voor o.a. het uitzetten van dieren en de jacht (art. 14-18).

Zorgplicht

De zorgplicht omvat zowel de planten en dieren zelf als hun directe leefomgeving. Voor de praktijk betekent dit dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten (art. 2b). Hierbij geldt het redelijkheidsprincipe. Maatregelen om negatieve gevolgen (zo veel mogelijk) te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken zijn in principe ook verplicht.

De zorgplicht geldt in alle situaties, voor zowel beschermde als niet beschermde soorten en blijft ook gelden als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Beschermde planten

Ruim honderd soorten inheemse planten zijn als beschermd aangewezen (AMvB). Het is verboden deze planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te ontwortelen of op andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art.8). Buiten de gebieden uit de Natuurbeschermingswet kan de provincie te beschermen leefgebieden aanwijzen (art. 19).

Beschermde dieren

Aangewezen beschermde diersoorten zijn alle van nature op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten vogels, alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën, reptielen en zoogdieren met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis. Daarnaast vissen, schaal- en schelpdieren voor zover ze niet vallen onder de Visserijwet 1963.

Overige diersoorten zijn alleen beschermd indien zij bij AMvB of bij ministeriële regeling zijn aangewezen.

Voor de beschermde inheemse diersoorten geldt een verbod op:

1. het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen (art.9);
2. het opzettelijk verontrusten (art.10);
3. het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen (art.11);
4. het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren (art.12).

Hierop zijn diverse uitzonderingen mogelijk m.b.t. bijv. bejaagbare soorten (art. 32) en soorten die veel schade veroorzaken. Op landelijk niveau zijn dat bijv. Canadese gans, houtduif, konijn, kauw, vos, zwarte kraai. Op provinciaal niveau kan vrijstelling worden verleend voor bijv. brandgans, ekster, fazant, grauwe gans, haas, holenduif, huismuis, kleine rietgans, knobbelzwaan, kolkans, meerkoet, rietgans, ringmus, roek, rotgans, smient, spreeuw, wilde eend en woelrat.

Databanken

Overigens is er veel informatie over soorten beschikbaar op internet. In de Soortendatabase staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>). Het Soortenregister geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze (<http://www.nederlandsesoorten.nl>). Tot slot geeft de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden (<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl>).

Vrijstellingen en ontheffingen

In art. 75 is aangegeven waarvoor vrijstellingen en ontheffingen mogelijk zijn. Art. 75b geeft de relatie met de Wabo en de omgevingsvergunning. In het Besluit en de Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet is aangegeven welk beschermingsregime voor de soorten geldt. Dit wordt ook wel aangegeven als Tabel 1, 2 en 3 soorten.

Tabel 1. Algemeen beschermde soorten

Voor de soorten in Tabel 1 geldt een algemene vrijstelling voor art. 8-12 van de Ffwet, als de activiteiten vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik..

Bij de activiteiten bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Voorbeeld definitie Bestendig beheer

Bestendig beheer betreft voortzetting van het (reguliere) onderhoud gericht op behoud van de bestaande situatie. De werkzaamheden worden al langer op deze manier uitgevoerd en hebben kennelijk niet verinderd, of zelfs bijgedragen aan de vestiging van beschermde soorten. Daarbij komt dat de werkzaamheden geen nadelige effecten op de aanwezige beschermde soorten mogen hebben. Indien onderhoudsmaatregelen niet meer plaatsvinden c.q. op een andere wijze gaan plaatsvinden, verandert het leefgebied en kunnen aanwezige soorten verdwijnen.

Bron: Gedragscode Bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor de soorten in Tabel 2 geldt een algemene vrijstelling voor art. 8-12 van de Ffwet, als de activiteiten vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3).

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Voor de soorten in Tabel 3 geldt een vrijstelling als de activiteiten vallen onder bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. De soorten uit Tabel 3 omvat alle soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Deze vrijstelling is enigszins beperkt:

- voor de activiteiten bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt voor de soorten uit Tabel 3 geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Er is geen ontheffing mogelijk.
 - voor de activiteit ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
 - Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
-

Een ontheffingaanvraag voor de soorten van Tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort.

Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn). De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

(zie voor de soortlijsten: <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2005/06/16/overzicht-beschermde-soorten-planten-en-dieren/overzicht-beschermde-soorten-planten-en-dieren.pdf>).

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouding van bijzondere gebieden in Nederland. De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord. De Nbwet stelt dat alle projecten en handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, verboden zijn zonder vergunning (art. 19d). Het maakt daarbij niet uit of dit in of buiten het Natura-2000 gebied plaatsvindt, omdat de Wet ook de 'externe werking' is geregeld. Dat wil zeggen dat voor projecten of handelingen buiten Natura-2000 gebied plaatsvinden maar waarvan wel negatieve gevolgen zijn te verwachten in het gebied een beoordeling moet plaatsvinden. Hieruit moet blijken of er significant negatieve effecten zijn van de activiteit op de beschermde natuurwaarden. Hierbij valt de te denken aan bijv. ammoniakemissie van landbouwbedrijven.

Natura 2000

Natura 2000 omvat een samenhangend Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Alle Europese lidstaten dragen hieraan bij. Natura 2000 is gericht op het behoud van natuurgebieden en de ontwikkeling daarvan. De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn vormen hiervoor de onderliggende basis. Bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving (habitat) moeten worden beschermd om de biodiversiteit te behouden. In Nederland zijn ruim 160 gebieden aangemeld als Natura 2000-gebied. Alle Natura 2000-gebieden liggen binnen de Ecologische Hoofdstructuur.

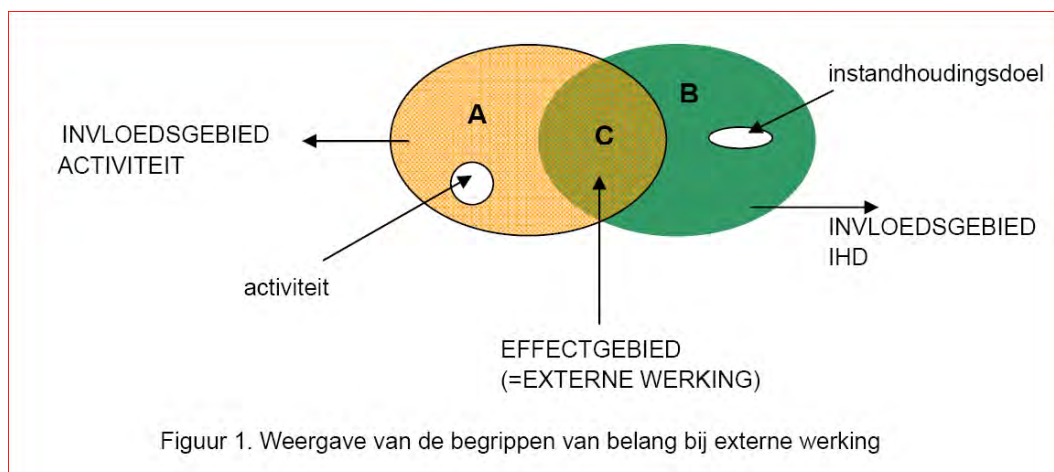
Een deel van de Natura 2000-gebieden is inmiddels definitief aangewezen. Het bijbehorende aanwijzingsbesluit geeft aan welke planten, dieren en habitats het betreft. Een praktische vertaling komt te staan in een beheerplan. Hierin staat onder andere beschreven welke maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. De wet bevat geen definitie van externe werking. Het wordt in het spraakgebruik gehanteerd om aan te geven dat ook projecten of andere handelingen buiten een Natura 2000-gebied kunnen leiden tot verslechtering van de natuurlijke kwaliteit van habitats van soorten, of significante verstoring veroorzaken van soorten waarvoor een Natura 2000-gebied is aangewezen.

Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedsgebied van een instandhoudingsdoelstelling (IHD) en een invloedsgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de IHD gevoelig is (Notitie Externe werking, Steunpunt Natura2000, mei 2010).

¹ onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, dwingende redenen van openbaar belang, het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Stikstof in Natura 2000-gebieden

Een voorbeeld van externe werking is de depositie van stikstof. Door allerlei bronnen komt stikstof in het milieu terecht, afkomstig van de landbouw, verkeer, industrie en huishoudens. De grote hoeveelheid stikstof heeft effecten op de groei van planten. Dit gaat in de regel ten koste van kwetsbare planten en biodiversiteit, waardoor gevoelige gebieden (zoals venen en heide) verruigen door de groei van bijv. grassen en soorten als braam.

Het Rijk werkt aan een nieuw beleid, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), waarmee wordt gehoopt de hoeveelheid stikstof in de Natura2000 te kunnen verminderen. De PAS brengt daartoe alle bronnen in beeld en er komt een rekentool beschikbaar (Aerius) om de bijdragen van (nieuwe) plannen te kunnen bepalen. De basisgedachte is dat economische ontwikkelingen mogelijk blijven (ontwikkelruimte), mits de totale hoeveelheid stikstof in het gebied omlaag gaat. In de huidige wetgeving is veelal geen vergunning meer mogelijk (bijv. veehouderij) als er in een overbelaste situatie sprake is van toename van de stikstofdepositie in een Natura2000 gebied, ook al is het een hele kleine toename.

Uiteindelijk zullen de afspraken over stikstof een plaats moeten krijgen in de per gebied op te stellen beheerplannen. De verwachting is dat PAS per 1 januari 2014 volledig in werking treedt. In de loop van 2013 is de verwachting dat meer bekend wordt over zaken als beschikbare ontwikkelruimte e.d. De rekentool van Aerius is als bèta-versie al wel beschikbaar.

Bestemmingsplannen en Natura 2000

Het bestemmingsplan is zowel voor de ruimtelijke ordening als voor de natuurwetgeving een belangrijk instrument voor de bescherming van gebieden die vallen onder de EHS en Natura2000. Gemeenten moeten in hun bestemmingsplannen rekening houden met de instandhoudingsdoelen van Natura 2000 gebieden. Als uit onderzoek blijkt dat de plannen significant negatieve effecten kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen, is een passende beoordeling noodzakelijk (zie ook Habitattoets).

Het is van belang in de bestemmingsplannen aandacht te hebben voor:

- aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden
- adequaat bestemmen en begrenzen van beschermde gebieden
- opstellen van voorschriften m.b.t. toelaatbare handelingen
- goede toelichting bij het bestemmingsplan

Vergunningverlening en Natura 2000

Voor de Nbwet kan door het bevoegd gezag (meestal Gedeputeerde Staten, soms de minister van EL&I) vergunning worden verleend op grond van artikel 19d. Voor plannen (bijv. bestemmingsplannen, streekplannen, waterhuishoudingplannen) geldt dat goedkeuring van het bevoegd gezag op grond van artikel 19j nodig is. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. De vergunning of goedkeuring kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat het gebied niet wordt aangetast.

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. De Wabo regelt de aanvragen van omgevingsvergunningen voor o.a. milieu, bouwen en ruimtelijke plannen. Ook de

Nbwet haakt hierbij aan, in die zin dat een aanvraag Nbwet via de Wabo kan lopen. Dit is echter niet verplicht. Een aanvraag Nbwet kan dus afzonderlijk bij (meestal) de provincie worden ingediend. Voor de omgevingsvergunning is meestal de gemeente het bevoegd gezag. De Wabo bepaalt dat een aanvraag door één bevoegd gezag moet worden afgehandeld. De gemeente zal indien relevant bij de provincie moeten navragen of een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) is te verlenen. Zonder deze vvgb mag de gemeente de vergunning niet verlenen. Aan een vvgb kan de provincie voorschriften verbinden welke de gemeente weer aan de omgevingsvergunning moet koppelen.

Bestaand gebruik

De Nb-wet 1998 definieert het bestaand gebruik als gebruik dat plaatsvond ten tijde van aanwijzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied. In de praktijk (op basis van een brief van de minister van LNV aan de Tweede Kamer, september 2007) wordt het ijkmoment 1 oktober 2005 gehanteerd. Het betreft dan iedere handeling die voor 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Bij bestaand gebruik gaat het om feitelijk gebruik. Dit is in lijn met de Habitatrichtlijn waar het steeds gaat om feitelijkheden. Het is niet relevant of voor het bestaande gebruik al een vergunning op grond van een andere wet was verleend of niet. Het is evenmin relevant of er een vergunning is verleend die meer toestaat dan het feitelijke gebruik.

Habitattoets

In de 'oriëntatiefase' of voortoets wordt onderzocht of een plan, project of handeling (kortweg: 'activiteit'), gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, kan worden toegelaten en zo ja onder welke voorwaarden. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten'). De voortoets is niet verplicht, maar kan wel inzicht geven of er een vergunning nodig is. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Als de effecten klein zijn, volgt een verslechterings- en verstoringstoets'. Bij mogelijke significante effecten volgt een 'passende beoordeling'.

In de verslechterings- en verstoringstoets worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden worden verbonden (mitigatie en compensatie). Is dat onvoldoende effectief dan kan de vergunning worden geweigerd.

Als een activiteit mogelijk significante gevolgen heeft is een passende beoordeling nodig. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdende met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd. Deze wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Het bevoegd gezag moet beoordelen of de resultaten van de ADC toets leiden tot een vergunning of een weigering.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van EL&I aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt. Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van diersoorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. De mate van bedreiging is verdeeld over 8 categorieën, lopend van uitgestorven op wereld-

schaal, (in het wild) verdwenen uit Nederland, ernstig bedreigd, tot bedreigd, kwetsbaar of gevoelig. Plaatsing op een van de lijsten betekent niet automatisch dat de diersoort is beschermd. Daarvoor is opname in de Flora- en faunawet nodig. Rode lijsten hebben een belangrijke signaleringsfunctie, ze geven aan hoe goed of slecht het met een diersoort gaat. In de Soortendatabase is terug te vinden of een diersoort op één van de rode lijsten staat.

Momenteel zijn er Rode lijsten voor paddenstoelen, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, korstmossen, land- en zoetwaterweekdieren, amfibieën, reptielen, mossen, zoogdieren, platwormen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vaatplanten, vissen vogels en libellen. In totaal staan er momenteel ruim 3300 soorten op de Rode lijsten.

Voor deze soorten geldt dat verslechtering van het leefgebied al snel tot negatieve effecten voor de betreffende soort zal leiden. Een aantal van deze soorten is niet specifiek beschermd in de wetgeving, behoudens de algemene zorgplicht welke altijd geldt. Aparte maatregelen om deze soorten te helpen zullen dan in de regel ook niet of nauwelijks worden getroffen.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden, verbonden door robuuste verbindingzones. Het kabinet-Rutte-Asscher wil de EHS (inclusief verbindingzones) uitvoeren, maar daar meer tijd voor nemen. Doel is behoud en versterking van de biodiversiteit, door uitwisseling van planten en dieren tussen gebieden mogelijk te maken.

De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur is uitgewerkt in provinciale streekplannen. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden zoals de Veluwe en de 20 Nationale parken, gebieden met nieuwe natuur van nationaal of internationaal belang, landbouwgebieden met agrarisch natuurbeheer en de meeste grote wateren (Noordzee, Waddenzee, meren, rivieren en de kuststrook). De provincies worden vanaf 2014 verantwoordelijk voor de EHS. In 2021 moet de EHS afgerond zijn.

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. In of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden geldt het 'nee, tenzij'-regime. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Bronnen:

- www.wetten.nl
 - www.rijksoverheid.nl
 - www.natuurbeheer.nu
 - www.natura2000.nl
 - www.infomil.nl
 - <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/>
-